

Studenten op huisbezoek bij auteur Tom Lanoye **‘Echte vrijheid is zelf je ketens kiezen’**

P10_Open access: Plan S drijft wetenschappers uit elkaar

P20_Hoe zie je of een verkrachtingsaangifte nep is?

P26_Politiek legt universiteiten buitensporige regels op

Griffioen
CULTUURCENTRUM VU

CURSUSSEN EN VOORSTELLINGEN
UILENSTEDE 106 TEL 020-5985100
VERKOOP VIA WWW.GRIFFIOEN.VU.NL

theater
cabaret
muziek
filmdans

**korting voor studenten
& medewerkers VU**

HOE VER KIJK JIJ?

Bijdragen aan een betere wereld, door onderscheidend onderwijs en grensverleggend onderzoek. Dat is de ambitie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Persoonlijke vorming en maatschappelijke betrokkenheid staan hierbij centraal. Vanuit verschillende disciplines en achtergronden werken wij samen aan innovaties en nieuwe inzichten op het hele wetenschappelijke spectrum.

Aan de VU studeren 23.000 studenten en werken 4.500 medewerkers. De uitstekend bereikbare VU-campus ligt in het hart van de Amsterdamse Zuidas.

Ben jij een medewerker van de VU? Kijk dan voor een overzicht van alle interne vacatures op:

WWW.VU.NL/VUNET/VACATURES

Ben jij geen medewerker van de VU maar wel geïnteresseerd om bij de VU te werken? Kijk dan op:

WWW.WERKENBIJDEVU.NL

VU **VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM**

AD VALVAS

JAARGANG 66 #7

COVER

Op huisbezoek bij
Vlaamse auteur
Tom Lanoye

16

Open access split
wetenschap

10

Aangiftes
verkrachting:
echt of vals?

20

Universiteit bezwijkt
onder **regeldruk**

26

Opinie

Bildung gewenst 8

OR zoekt versterking 25

Column

Marjan Olfers 9

Sanne Pieters 32

En verder

Online nieuws 4

In actie: **Rida Hamdi** 6

Onderzoeksnieuws 14

Reggie Williams 23

Studentenraad 24

Campus: onderwijscontrole 26

Colofon 27

Personeelspagina 28

Cabaret/muziek en restaurant 30

Uilensteders 31

Pieters & Drachman 32

Coverfoto Peter Gerritsen

Het volgende nummer verschijnt op 19 december 2018.

klimaatneutraal
natureOffice.com | NL-001-221499
gedrukt

AD VALVAS NR 7 – 5 DECEMBER 2018

Compassie
Iedereen wil Karim Amghar, de winnaar
van de compassieprijis 2018, feliciteren.
AULA HOOFDGEBOUW, 29 NOVEMBER 2018, 17.41
FOTO PETER GERRITSEN

Wie betaalt die loonsverhoging?

De vakbonden hebben mooi een loonsverhoging voor elkaar onderhandeld. Moet onze universiteit die uit eigen zak betalen? “De VU hoeft de loonsverhoging niet helemaal zelf te betalen”, zegt Trudie van Kampen, voorzitter van de OR-commissie financiële en economische zaken, “een deel wordt gecompenseerd door het onderwijsministerie.”

Hogere rente studielening

Veel meer gezinnen gaan de hogere rente op studieschulden in hun portemonnee voelen dan minister Van Engelshoven aanvankelijk had voorgespiegeld. Dat blijkt uit een nieuwe brief aan de Tweede Kamer.

George Harinck vertrekt officieel

George Harinck werd al eerder dit jaar directeur van een op te richten instituut voor het neocalvinisme aan de Theologische Universiteit Kampen. Vrijdag 29 november nam hij afscheid van de VU. Hij was jarenlang directeur van het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme.

‘Pechstudenten’ klagen

Twee ‘pechstudenten’ overhandigden op 27 november een petitie met 124.000 handtekeningen aan de Tweede Kamer. Ze krijgen geen basisbeurs en lopen ook de korting op het collegegeld mis, klagen ze.

advalvas.vu.nl

Voor al het laatste nieuws

Superlieve mensen op symposium over compassie

Gedeelde menselijkheid, verbinding maken, elkaar ontmoeten van hart tot hart, naar elkaar luisteren, positief, constructief, empathie, liefde en vooral ‘compassie’; daar ging het allemaal over op het symposium *Different, And Then?* met eredoctor **Karen Armstrong** als spreker. In haar toespraak pleitte Armstrong voor het afschaffen

van het begrip tolerantie omdat dat de taal van het slachtoffer is, het zou voortaan moeten gaan over compassie, wat betekent dat je samen met anderen hun leed deelt en ondergaat. “We zitten hier wel vreselijk te deugen met z’n allen”, zei de voorzitter van het symposium televisiepersoonlijkheid Aldith Hunkar. Het was inderdaad een samenzijn van superlieve mensen die stuk voor stuk verpletterend in orde waren.

Bij de uitreiking van de Compassie Award waren drie genomineerden, Karim Amghar, die met WijWijs polarisatie en discriminatie bestrijdt, ‘troostdichter’ Boudewijn Betzema, die een luisterend oor is en een trooster van mensen en iemand van het Huis van Vrede in Almere. Winnaar werd Amghar, die een cheque van duizend euro kreeg. (PB)

Het hele verslag lees je op advalvas.vu.nl/nieuws>30 november

Geen verplichte colleges op actiedag

Op vrijdag 14 december hoeven studenten niet naar verplichte colleges te komen.

Alle studenten en docenten kunnen dus naar Den Haag voor het protest van #woinactie. “De colleges gaan wel door, maar de verplichte aanwezigheid vervalt”, meldt VU-woordvoerder Wessel Agterhof. “Docenten die willen gaan demonstreren, vragen we om hun college te verplaatsen. En als ze op 14 december hun college wel laten doorgaan, vragen we ze een alternatieve collegedatum te prikken voor de

studenten die naar het Malieveld gaan.” Iets soortgelijks is bedacht voor tentamens. “We weten dat studenten het heel naar vinden als een tentamen wordt uitgesteld. Dus ook daarvoor moet er een alternatieve datum komen voor studenten die gaan demonstreren. En een docent die zelf gaat, moet voor een vervanger zorgen.” VU-bestuurders Mirjam van Praag en Marjolein Jansen gaan ook naar het Malieveld. “Je zult ze

geen spandoeken zien dragen, maar ze zijn er als steuntje in de rug voor medewerkers en studenten”, aldus Agterhof. De VU-tak van #woinactie heeft een budget van de VU gekregen om te zorgen dat iedereen die wil kan gaan protesteren. Daarvan zijn onder andere bussen geregeld om naar Den Haag te reizen. Die vertrekken ’s ochtends vanaf de VU. (MK)

Opgeven voor de bussen kan via: <https://tinyurl.com/actiebusseenvu>

Informatici in de ban van 15-jarige whizzkid

De Canadese whizzkid Tanmay Bakshi (15) was vorige week op de VU voor een lunchlezing over artificial intelligence. Hij vertelde over een project bij zijn werkgever IBM om slimme machines te leren teksten te lezen met het doel om iemands persoonlijkheid te kunnen halen uit socialemediaberichten. Uiteindelijk kunnen bedrijven daarmee natuurlijk ons gedrag beter voorspellen, zodat ze ons nog gericht hun producten kunnen aansmeren. Maar dat zegt Bakshi er niet bij. Die naïviteit zij hem vergeven. Bakshi, met meerdere TED-talks op zijn naam, is een volleerd spreker. Hij galoppeert met de zaal op zijn rug door zijn levensverhaal. Beginnend

bij zijn vijfjarige ik, en een superschattige foto, die zijn vader-de-computerprogrammeur ging nadoen. Tegen de tijd dat hij negen was, had hij zijn eerste iOS-applicatie geschreven die verscheen in de Apple App Store. Tegenwoordig probeert hij computers te leren om niet alleen gestructureerde wiskundige algoritmes te begrijpen, maar ook ongestructureerde informatie, net als mensen. Uiteindelijk hoopt hij mensen die niet kunnen bewegen en communiceren (die ‘locked in’ zijn) te helpen om via hersengolven weer te communiceren. (MK)

Lees het hele verslag op advalvas.vu.nl/nieuws>29 november

Rammelend onderzoek

‘Dat onderzoek soms rammelt is de schuld van wetenschappers zelf. Het statistisch bewijs deugt vaak niet’, vindt hoogleraar wiskunde Ronald Meester. Lees zijn hele opiniestuk op advalvas.vu.nl/opinie

Paper in één nacht

Je hebt nog maar één nacht om een paper te schrijven. Advalvas legt uit hoe je dat zonder knip- en plakwerk voor elkaar krijgt op advalvas.vu.nl/tips&trucs

facebook.com/advalvas

Reportages, bijeenkomsten, borrels, lezingen & meer

Belofte maakt schuld?

12

euro per maand moet je straks meer aan rente betalen bij een gemiddelde studieschuld.

Het was een belofte bij de afschaffing van de basisbeurs: dat studenten geld mochten lenen tegen nul procent rente. Minister Van Engelenhoven komt daar nu van terug. Ze wil studenten toch een lage rente rekenen: 12 euro per maand extra zou dat gaan kosten bij een gemiddelde studieschuld van 21.000 euro. Opgeteld gaat het uiteindelijk toch om 5000 euro extra in 35 jaar. De beslissing is nog niet genomen, de oppositie is tegen. (HOP)

Meer hierover op advalvas.vu.nl>29 november

@advalvas_vu

Een selectie uit de opvallendste (re)tweets van de afgelopen dagen

@HetISO

3-12, Studenten zijn al kaal, maar Kabinet-Rutte III plukt rustig door. De renteverhoging op studieleningen kost studenten gemiddeld 5000 euro! Waar de lasten van huishoudens en het grootbedrijf worden verlicht, mogen studenten weer extra gaan betalen #rentewet <https://bit.ly/2QaNil4>

@TaalcentrumVU

3-12, Nederlands, dat kunnen we toch allemaal? Test jouw kennis van het Nederlands in onze taalquiz. Hoeveel vragen heb jij goed? #taal #cntxt

@horenzienenzw

‘Onzinnige getallen rond opwarming aarde’ <https://www.telegraaf.nl/t/2869341/> via @telegraaf Hoe lang zal Prof. Tol nog werkzaam zijn bij de VU van het linkse deugvolk? Dit in reactie op een interview met VU-hoogleraar Richard Tol die stelt dat er op het gebied van klimaatverandering geen reden is tot paniek.

@MvP_VanPraag

27-11, 14 december gaan we naar Den Haag!

@paolagorigiorgi

22-11, Ben je medewerker of student aan de @VUamsterdam en wil je mee naar Den Haag op 14 december voor de @WOinActie demonstratie? Geef je dan hier op zodat we weten hoeveel bussen in te zetten!

@josephiensierag

21-11, Onze vroegere voorzitter van de OR @VUamsterdam, @LMHenderson_, is door @groenlinks voorgedragen als kandidaat Eerste Kamerlid. Wat geweldig Laura! Heb altijd gezegd dat we jou in de politiek terug gaan zien. @advalvas_vu #EersteKamer #VoorbeeldVoorMij

@CasperHuis

20-11, Huh, als je volgens een tienpuntsschaal cijfers geeft, dan kan een 8 per definitie niet het hoogste zijn. De examencommissie kan hier nooit achter staan.

@MarijkeD87

20-11, Een mooie duiding. Het biedt wel weer perspectief voor de 7.5 voor mijn masterscriptie aan de VU. Toch bijna heel erg goed.

Beide tweets in reactie op het bericht van Advalvas dat buitenlandse docenten aan de VU te horen krijgen dat ze geen hogere cijfers horen te geven dan een 8.

Rida Hamdi

21

Derdejaars farmaceutische wetenschappen

September 2018 – nu
Lid universitaire studentenraad

Juli 2018 – nu
Uitzendkracht gehandicap-
tenzorg

Februari 2018 – nu
Evenementencommissie,
ISA

Maart 2016 – nu
Huiswerkbegeleiding, MCV
Almere

Oktober 2015 – december
2016
Vrijwilliger, Stichting De
Vrolijkheid

Student-
initiatiefprijs

Hamdi: “Voor studenten is het heel lastig om iets op de campus op te zetten. Geld en gebrek aan ervaring zijn toch vaak een probleem.” Maar de Studentinitiatiefprijs, een plan van de vorige studentenraad, wordt binnenkort werkelijkheid. Studenten konden een plan insturen voor een initiatief dat studenten verbindt met de VU, en andersom. De winnaar krijgt 1.000 euro om het plan uit te voeren en een VU-alumnus helpt haar/hem daarbij. De prijs wordt uitgereikt op het Prijzengala, donderdagmiddag 24 januari in het Auditorium.

spelletjes met elkaar gaan doen, zoals het bordspel *30 Seconds*. Dat zou ik met mijn vrienden niet zo snel doen, maar ik vind het heel erg leuk. Door met mensen te sparren die heel anders zijn dan jij, kun je je echt verrijken.”

Nu heb je toch een mooi cv opgebouwd voor als je alsnog geneeskunde wilt gaan studeren. “Inderdaad, misschien doe ik aan het eind van het jaar toch weer aan de selectie mee. Ik weet het nog niet. Als ik mijn bachelor heb, kan ik misschien via de zij-instroom met de studie beginnen. Dat is een jaar heel hard werken, maar dat heb ik nu wel geleerd om te doen. Maar omdat ik dit jaar in de raad zit, duurt dat nog even.”

Ben of ken jij ook een student, medewerker of promovendus die zich inzet voor de maatschappij? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

‘Vrijwilligers-
werk leek me
niets’

Studentenraadslid **Rida Hamdi** was zo’n leerling die zelf nooit zijn huiswerk maakte. Maar nu begeleidt hij vwo-scholieren bij hun huiswerk en haalt daardoor ook meer uit zichzelf.

DOOR FLOOR BAL
FOTO PETER VALCKX

Je doet veel vrijwilligers-
swerk. Ben jij een geboren
vrijwilliger? “Tijdens mijn middelbare schooltijd speelde ik na school vooral spelletjes. Vrijwilligerswerk leek me niets. Ik wilde graag geneeskunde studeren, maar ik werd niet geselecteerd. Mijn gemiddelde was niet heel hoog en ik had nauwelijks een cv opgebouwd. Omdat ik niet een jaartje niks wilde doen, ben ik toen toch maar met farmaceutische wetenschappen begonnen. Ik vond de studie niet helemaal mijn ding. Bij studiegenoten had ik weinig aansluiting en na de colleges ging ik meteen naar huis. Op een gegeven moment benaderde iemand me om scholieren te begeleiden bij hun huiswerk.”

Vond je dat een rare vraag? “Mijn moeder zei: *huiswerkbegeleiding? Je maakt zelf niet eens je huiswerk!* Als ik vroeger met een 6 thuiskwam, kreeg ik te horen dat ik meer mijn best moest doen. Dan riep ik dat ze me met rust moesten laten omdat ik een 6 goed genoeg vond. Leren ging redelijk makkelijk. Alle docenten zeiden me dat ik er meer uit kon halen. Maar dat deed ik niet. Op de basisschool was ik echt nog het drukke jongetje, op de middelbare school werd ik al wat rustiger. “Door huiswerkbegeleiding te geven, leerde ik om meer uit mezelf te halen. Voor de scholieren die ik help ben ik toch een rolmodel. Dan kan ik zelf niet achterblijven. Op het vwo was mijn gemiddelde 6,2. Hier sta ik al een 7,3 gemiddeld, een flinke vooruitgang.”

Toen kreeg je de smaak te pakken? “Door die begeleiding ontmoette ik een UvA-student die al coschappen loopt.

Geef studenten meer tijd voor bildung

Een beetje vrijwilligerswerk is niet genoeg voor studenten om zich echt persoonlijk en sociaal te vormen. De onderwijsminister moet studenten meer tijd bieden voor bildung.

DOOR LYANA FRANCOT EN HEDWIG VAN ROSSUM
ILLUSTRATIE BAS VAN DER SCHOT

Dat de hoge studielast van studenten de aandacht heeft van minister Ingrid van Engelshoven is terecht. Studenten lijden in toenemende mate aan stress en burn-out. De prestatiedruk is hoog: studenten moeten een kansrijk cv opbouwen, met goede cijfers en extracurriculaire activiteiten met het oog op de competitieve arbeidsmarkt. Met de minister moeten we concluderen dat een opleiding aan een universiteit of hogeschool een ratrace is geworden. Wonderlijk is wel dat de onderwijsminister wijst naar de instellingen zelf, want die zouden te veel accent leggen op doelmatigheid en rendement. Dat klopt, maar die situatie is toch vooral te wijten aan maatregelen van de overheid, zoals bijvoorbeeld het financieringsmodel: iedere student die afstudeert levert de opleiding geld op en studievertraging kost de opleiding geld. Dit leidt overigens ook tot een hoge werkdruk voor docenten, die alle zeilen moeten bijzetten om een steeds grotere instroom van studenten kwalitatief hoogwaardig onderwijs te bieden. De aanhoudende

verzakelijking en bureaucratisering van het hoger onderwijs leiden niet alleen tot uitholling van de opleidingen, maar putten studenten en docenten letterlijk uit.

De minister wil 'meer aandacht voor de bildungs- en verbindingsopgave van het onderwijs', waarmee ze extra tijd voor vrijwilligers- en bestuurswerk blijkt te bedoelen. Natuurlijk draagt dat bij aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten in termen van sociale vaardigheden. En ja, dat vergt een vertraging van het studietempo en soepelere regels, bijvoorbeeld inzake het bindend studieadvies dat opleidingen het recht geeft studenten bij te weinig studiepunten weg te sturen. Maar de minister moet de bildungsopgave echt serieus nemen door studenten ook meer tijd te bieden voor hun persoonlijke academische ontwikkeling. Dat wordt mogelijk gemaakt door het volgen van een brede, geïndividualiseerde opleiding.

De universiteit als 'koekjesfabriek', waarin alle studenten zo snel mogelijk afstuderen op vergelijkbare curricula met weinig ruimte voor bredere interesses, heeft niets te maken met bildung, maar alles met een marktgerichte output. Nu is het economische perspectief in het hoger onderwijs dominant, terwijl het zwaartepunt op de algehele vorming van de studenten - zowel persoonlijk als sociaal - zou moeten liggen. Dan kan er pas sprake zijn van bildung. Daarbij gaat het niet alleen om het opdoen van noodzakelijke kennis en vaardigheden voor een professie. Uiteraard zijn die belangrijk voor een studie. Maar bildung leidt tot de noodzakelijke verdieping die van een opleiding een *academische* opleiding maakt. Het gaat over de ontwikkeling van studenten tot zelfstandige en verantwoordelijke mensen, die in staat zijn tot kritisch denken en individuele morele oordeelsvorming. Als de minister echt meer glans wil geven aan bildung en verbinding, dan kan dat alleen over de volle breedte. Dat vergt meer tijd. En meer geld.

Lyana Francot is universitair hoofddocent rechtstheorie en **Hedwig van Rossum** is docent-onderzoeker rechtstheorie.

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

De ex-voorzitter

Marjan Olfers hoogleraar sport en recht

Voor de ontwikkeling van mijn vakgebied is het belangrijk voeling te houden met de praktijk. Zo kom ik bij grote bonden, maar ook bij kleinere verenigingen in het land. Gelukkig is er altijd een oplettend op-de-uitkijk-staand bestuurslid om mij te ontvangen, zodat ik niet per ongeluk bij de concurrerende buurvereniging naar binnenloop. In het clubhuis staat de verwarming hoog, staan de koffiekannen klaar en er zijn koekjes. Ik zit naast de voorzitter die de vergadering opent. Vervolgens staat iedereen op om een minuut stilte te betrachten voor een overleden vrijwilliger. Deze was heel aardig en deed erg z'n best. Dan gaan we zitten op onze klapstoeltjes. Een meneer brult boos tegen de voorzitter dat hij een beroep wil doen op de Wet openbaarheid van bestuur. Elke vereniging heeft haar eigen boosmens. Ik leg uit dat deze wet voor overheden geldt en niet voor verenigingen. Vervolgens gaan we de statuten behandelen en probeer ik uit te leggen welke taken en bevoegdheden

het bestuur heeft en welke de algemene ledenvergadering. "Dat is goed uitgelegd", zegt een oudere meneer op de eerste rij en steekt zijn duim omhoog. De boosmeneer is het hier niet mee eens. "U zegt dat nu wel, maar wie zegt dat u dat allemaal weet?" Een mevrouw achter in de zaal zegt dat het klopt wat ik zeg. De boosmeneer wil dat het bestuur opstapt. Ik vraag of hij kan uitleggen waarom hij dat wil. Dat wil hij niet: "Dat weet het bestuur zelf wel, zegt hij." "Ga jij dan in het bestuur, maar dat wil je niet, jij wilt alleen maar klagen!" roept een oudere mevrouw. De

boosmeneer stampvoet het clubhuis uit. De boze meneer is de ex-voorzitter, fluistert de secretaris die naast mij zit. De vacatures voor het bestuur worden vervuld. Het bestuur is niet langer demissionair. Ik leg uit wat demissionair betekent. Dan volgt applaus. Met een bos bloemen ploeg ik aan de arm van de voorzitter door de klei naar mijn auto. Hij drukt mij vaderlijk tegen zich aan: "Goed gedaan, gelukkig ben je geen huiskamergeleerde."

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

FOTO: Yvonne Dompier

Open access split de wetenschap

Honderden Nederlandse wetenschappers protesteren tegen de manier waarop open access binnenkort wordt afgedwongen. Maar tot nu toe blijft de afspraak staan: je krijgt alleen geld als je in volledig openbare tijdschriften publiceert.

WELMOED VISSER

“Vanochtend nog heb ik een review geweigerd. Het was voor een gerenommeerd tijdschrift in mijn vakgebied. Ik had het graag gedaan, maar het was voor een tijdschrift van een grote commerciële uitgever en dat doe ik niet meer”, vertelt rector Vinod Subramaniam. De discussie over open access is losgebarsten. De tijd dat wetenschappelijke uitgeverijen universiteiten konden dwingen tot het betalen van tonnen voor abonnementen, daarbij geheimhoudingsclausules afdwongen en winsten opstreken tot wel 40 procent, is voorbij. Maar we zijn ook nog niet in de nieuwe situatie waarin wetenschappelijke kennis gratis toegankelijk is voor iedereen. En de route naar dit nieuwe ideaal is momenteel bron van veel discussie. Dat de wetenschappelijke wereld flink op de schop gaat, bleek toen afgelopen september Plan S werd gelanceerd. Wetenschapsfinanciers in elf Europese landen, waaronder de Nederlandse NWO, spraken af dat ze vanaf 2020 alleen nog maar onderzoek financieren als de resultaten gepubliceerd worden in tijdschriften die volledig openbaar toegankelijk zijn. Later sloten zich daar nog enkele grote financiers bij aan, zoals de Bill & Melinda Gates Foundation en Wellcome Trust.

Felle discussies

Uitgangspunt van Plan S is dat het niet meer van deze tijd is om kennis die vergaard wordt met publiek geld achter een betaalmuur op te potten. De tonnen belastinggeld die naar abonnementen gaan, kunnen eindelijk worden gebruikt waarvoor ze zijn bedoeld: onderzoek doen waar we allemaal beter van worden. Daar kun je niks op tegen hebben, zou je zeggen. Alle wetenschappers die ik spreek, beginnen dan ook met te vertellen dat ze vóór open access zijn. Maar de vorm waarin dat volgens Plan S moet – volledige toegang voor iedereen, geen tussenvormen – en de snelheid waarmee, gaat veel onderzoekers te ver. 2020 is al over bijna een jaar tenslotte! Open access split de wetenschappelijke wereld, de discussies zijn fel. Ruim 1400 wetenschappers hebben inmiddels een protestbrief ondertekend, 465 van hen werken aan Nederlandse universiteiten of instituten. Maar er zijn ook voorstanders die zich opwinden over het conservatisme van hun collega's.

Opmerkelijk is dat het protest tegen Plan S in het ene vakgebied veel sterker is dan in het andere. Natuurkundigen en wiskundigen hoor je nauwelijks, zij hebben al jaren inofficieel een open access-cultuur waarbij artikelen die in tijdschriften worden geplaatst, ook toegankelijk zijn via arxiv.org. Maar scheikundigen zijn veel minder ver met open access. Onder de ondertekenaars van de protest-brief zijn dan ook veel scheikundigen, onder wie Matthias Bickelhaupt, VU-hoogleraar theoretische chemie: “Ik ben erg voor open access, maar Plan S ontwricht het evenwicht in de wetenschappelijke wereld.” Een van de problemen is volgens Bickelhaupt dat Plan S geen onderscheid maakt tussen publicaties in tijdschriften van grote commerciële uitgevers, zoals Elsevier, en die in tijdschriften van vakverenigingen.

Die laatste categorie werkt in elk geval deels met abonnementen. Publicatie in dergelijke tijdschriften zou volgens Plan S vanaf 2020 ook niet meer mogen. “In mijn vakgebied zijn die vakbladen de beste tijdschriften”, zegt Bickelhaupt, “en dat zijn ze echt niet alleen qua impactfactor, maar juist ook wat betreft inhoudelijke kwaliteit en algehele statuur.” Hij noemt het

voorbeeld van *Angewandte Chemie* en *Chemistry - A European Journal*. “Deze tijdschriften hebben een gunstigere prijs-kwaliteitsverhouding dan de commerciële bladen, bovendien vloeit het geld voor abonnementen deels ook weer terug de sector in; er worden bijvoorbeeld congressen van betaald.”

Geen water bij de wijn

Bickelhaupt ziet nog een nadeel: samen-

werking met collega's uit landen die niet gehouden zijn aan Plan S wordt moeilijker. “Wij kunnen straks niet meer publiceren in bladen van de American Chemistry Society of de Royal Society of Chemistry. Ik voorzie dat dat echt een probleem gaat worden voor samenwerkingspartners uit bijvoorbeeld Duitsland of de Verenigde Staten. Dit raakt ons allemaal, maar vooral onze jonge wetenschappers die aan het begin van hun carrière staan.” Emeritus hoogleraar voedingswetenschap Martijn Katan verwoordt het nuchter: “Gratis bestaat niet. In het systeem van open access verschuift de betaling van de universiteitsbibliotheek naar de individuele wetenschappers. Universiteiten komen altijd geld tekort. Straks moeten ze weer bezuinigen en kun jij niet publiceren. Dan moet je zelf maar ergens een potje vinden.” Tot nu toe lijkt de speciale EU-gezant Robert-Jan Smits, die Plan S heeft ontworpen, weinig bereid water bij de wijn te doen. De wetenschap heeft 25 jaar de tijd gehad om dit te regelen, en in die tijd is er veel te weinig gebeurd, stelt hij. Onderzoekers hebben boter op hun hoofd omdat zij degenen zijn die het systeem van impactfactoren en dure tijdschriften jarenlang zelf in stand hebben gehouden. In het implementatiedocument van Plan S dat deze week werd gepubliceerd, is dan ook geen versoepeling van de regels te lezen: volledige open access in 2020 blijft het streven, tussenvormen zijn slechts als overgangsmodel mogelijk en alleen als het publicerende tijdschrift heeft vastgelegd op weg te zijn naar een volledig open access-model.

Dan maar promoveren in buitenland

Voor veel studenten is Plan S een ver-van-mijn-bedshow, maar niet voor Eva Meeus, masterstudent bij Holland Research School of Molecular Chemistry Excellence Programme aan VU en UvA. Zij wil na haar studie heel graag de wetenschap in en daar werkt ze nu al hard voor. “Het is moeilijk om een positie te verwerven in de wetenschap. Daarvoor is het belangrijk voor mij om publicaties te hebben in zichtbare en gerespecteerde tijdschriften in mijn vakgebied. Als ik niet meer kan publiceren in de beste tijdschriften en andere jonge wetenschappers uit Duitsland of andere landen wel, dan wordt het voor mij veel moeilijker om bijvoorbeeld een postdocplek in Amerika te krijgen.” Meeus wil graag promoveren in Amsterdam, maar door Plan S is promotieonderzoek in een land waar deze maatregel niet geldt een serieuze optie geworden. Een paar weken geleden

Hoogleraar theoretische chemie **Matthias Bickelhaupt**: 'Ik ben erg voor open access, maar Plan S ontwricht het evenwicht in de wetenschappelijke wereld'

Martijn Gijbels

Groen of goud?

- > Er zijn twee hoofdvormen van open access: goud en groen.
- > Bij gouden open access zijn data volledig openbaar en mag iedereen die hergebruiken. Dit is de vorm van open access waar Plan S naartoe wil.
- > Bij groene open access kun je als wetenschapper nog steeds publiceren in betaaltijdschriften, maar moet je artikel ergens toegankelijk zijn op internet, zoals bijvoorbeeld arxiv.org van de natuur- en wiskundigen, of digitale archieven van universiteiten.
- > En dan zijn er ook nog hybride vormen, waarbij tijdschriften deels achter een betaalmuur zitten en deels niet.
- > Coalitions, de organisatie die plan S ontwikkelde, bracht onlangs concrete richtlijnen uit voor de implementatie van Plan S.
- > Daarin staat dat publicaties via de groene route of in hybride tijdschriften alleen in de overgangsperiode worden geaccepteerd, mits het tijdschrift heeft vastgelegd dat het onderweg is naar een open access-model.

Open data?

- > Een gerelateerde ontwikkeling is dat ook onderzoeksdata openbaar toegankelijk en bruikbaar voor anderen moeten zijn. Dit is moeilijker dan het lijkt. Om onderzoeksdata zo openbaar te maken dat de privacy (bijvoorbeeld van geïnterviewden) wordt gewaarborgd en de data bruikbaar zijn voor anderen, nemen steeds meer faculteiten dataspecialisten in dienst.
- > De faculteit Bètawetenschappen heeft iemand die onderzoekers hierbij kan helpen en ook Rechtsgeleerdheid, Gedrags- en Bewegingswetenschappen en de School of Business and Economics hebben data-experts in dienst.

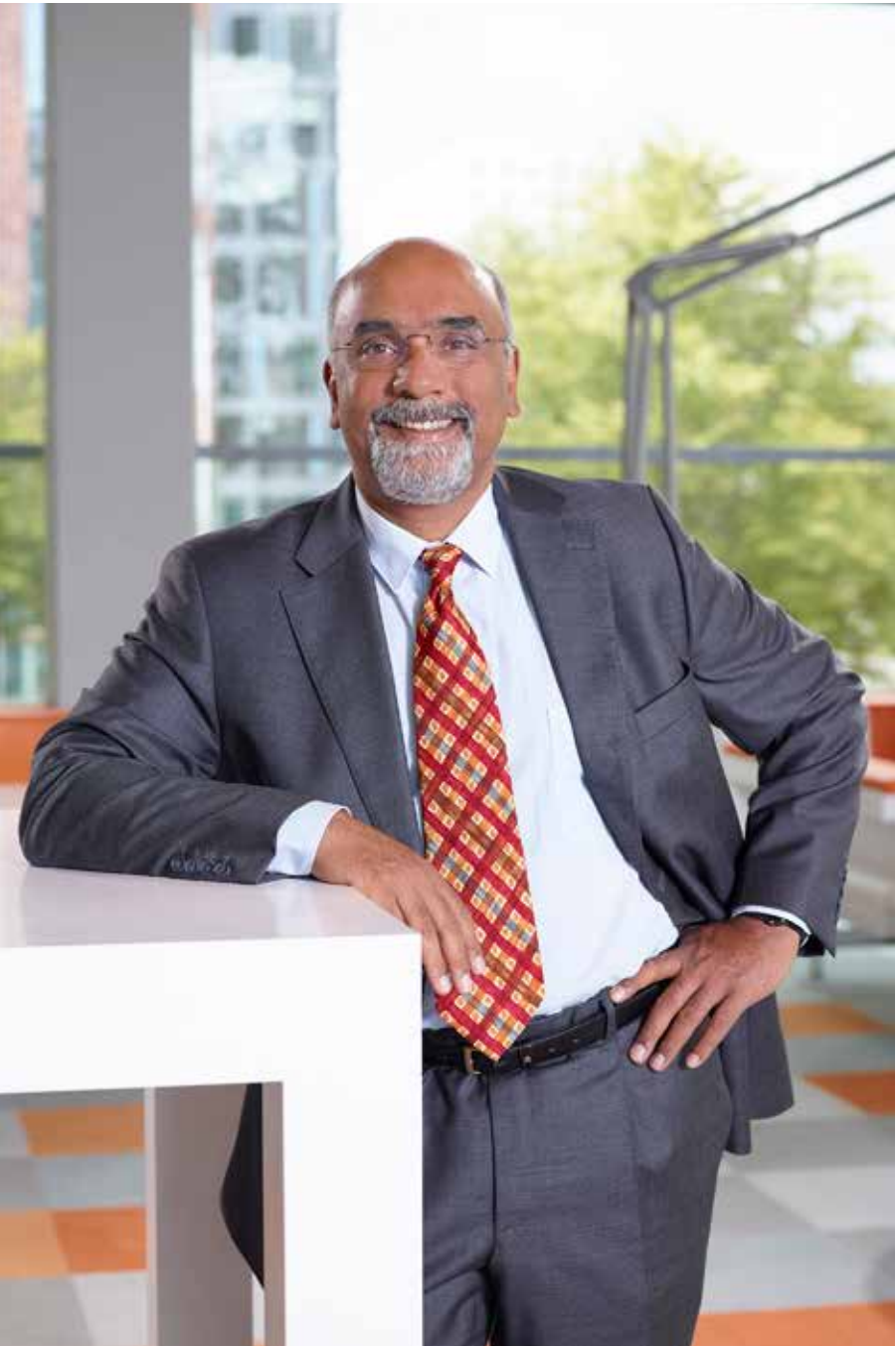

Student **Eva Meeus**: ‘Als ik niet meer kan publiceren in de beste tijdschriften, wordt het voor mij veel moeilijker om een postdocplek in Amerika te krijgen’

organiseerde ze een debat over Plan S om haar medestudenten van het belang te overtuigen, maar veel studenten zien het gevaar niet zo of zijn er amper mee bezig. Initiatiefnemer van de protestbrief, Lynn Kamerlin, biochemicus aan de universiteit van Uppsala, noemt in een interview met *Nature* nog een argument tegen Plan S: dat de copyrightvoorwaarden te ruim zijn, waardoor bijvoorbeeld ook commerciële partijen onderzoeksgegevens gratis mogen gebruiken. En hoewel er op het niveau van wetenschapsorganisaties als KNAW en VSNU al jaren wordt gepraat over open access, hebben gewone wetenschappers het gevoel dat ze niet bij het plan betrokken zijn. Bickelhaupt: “Ineens na de zomer lag dat plan er en zijn die afspraken een voldongen feit, zonder dat we daar ooit over hebben kunnen meepraten en -denken.”

De inhoud wordt weer belangrijk

Hoe staat de VU in deze discussie? Rector Subramaniam begint ook met stellen dat hij voor open access is, het liefst zo veel mogelijk en zo snel mogelijk. “Maar”, relativeert hij, “of de doelen van Plan S haalbaar zijn, zal de komende maanden blijken.” Het afgelopen jaar was 43 procent van de VU-publicaties in open access-tijdschriften. Als we over twee jaar op 100 procent willen zitten, is er dus nog een flinke sprong nodig. Waarbij wel een nuance is dat ‘slechts’ 30 procent van het VU-onderzoek gefinancierd wordt door de instellingen die Plan S hebben ondertekend. In elk geval is het een goede ontwikkeling, vindt de rector, dat Plan S beoordelaars dwingt om weer nauwkeuriger naar de inhoud van iemands wetenschappelijke werk te kijken, omdat de impactfactor (de factor die wetenschappers beoordeelt op in welke tijdschriften ze hebben gepubliceerd) minder belangrijk zal worden. “Iemand beoordelen op alleen de impactfactor is lui”, stelt hij, “je moet je verdiepen in iemands werk.” Als voorbeeld noemt hij Donna Strickland die dit jaar de Nobelprijs voor de natuurkunde kreeg. “Die Nobelprijs was gebaseerd op een artikel van drie bladzijden in een klein vaktijdschrift met een impactfactor van 1,8 (ter vergelijking: een publicatie in *Science* of *Nature* levert een impactfactor van rond de 35 op). Maar het was excellent, baanbrekend werk.” Wat Subramaniam betreft gaat de discussie dan ook niet alleen over open access, maar over een bredere cultuurverandering. “In de hele wetenschap moeten we meer terug naar de inhoud en dat is een prima ontwikkeling.”

Rector **Vinod Subramaniam**: ‘Je moet je verdiepen in iemands werk; we moeten meer terug naar de inhoud’

VIPs

Filosoof **Catarina Dutilh Novaes** is per 1 januari 2019 university research chair-hoogleraar reasoning and argumentation, and their history. Zij is verbonden aan de faculteit Geesteswetenschappen. Sinds 2013 zijn er twintig hoogleraren op deze prestigieuze leerstoel benoemd.

Hoogleraar culturele geschiedenis **Inger Leemans** hield onlangs een TedTalk op de tiende editie van BigX van TedXAmsterdam. Haar lezing ging over de geschiedenis van de aandelenmarkt en hoe burgers het contact met de financiële wereld hebben verloren.

De *Gids voor probiotica* ontving de James Lind Prijs in de categorie toepassing. Het onderzoek 'Lage vitamine D en K - status en hoge bloeddruk' van **Hanne van Ballegooijen** (Amsterdam UMC) won 5.000 euro in de categorie onderzoek.

Henk van den Belt is per 1 januari benoemd als hoogleraar systematische theologie. Hij is de opvolger van Kees van der Kooi. Deze leerstoel wordt mede bekostigd door de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland.

Overstromingen indammen

Jakarta overstroomt geregeld en dat zal in de toekomst waarschijnlijk alleen maar erger worden. De prognoses voor 2030 zijn dat het overstromingsrisico dan met 180 procent is gestegen ten opzichte van nu.

Promovendus Yus Budiyo ontwikkelde een model dat deze overstromingen kan voorspellen, zodat men ook een snelle inschatting kan maken van de risico's onder bepaalde omstandigheden. Tevens kun je het model gebruiken om te voorspellen wat het effect zal zijn van maatregelen tegen overstromingen, zoals het

inpolderen van stukken van de stad. Volgens het model zou het zogeheten Poldersysteemplan 2030 het overstromingsrisico met 56 procent kunnen verminderen. (WV)

[Zie proefschrift via tinyurl.com/Yusbudiyo](#)

Intiem partnergeweld

Vrouwelijke slachtoffers van intiem partnergeweld zien zichzelf verwickeld in een gevecht of een oorlog. De daders noemen ze oorlogsvijanden, of ze maken er fictieve wezens van. Als het misbruik voorbij is, zien ze zichzelf als bevrijde entiteiten.

Dat ontdekte linguïst Alfonso Sánchez-Moya, die 474 online berichten analyseerde van vrouwelijke slachtoffers van intiem partnergeweld. Dit deed hij vanuit taalkundig perspectief. Het onderzoek van Sánchez-Moya is bedoeld om de realiteit van deze vrouwen beter te begrijpen, zodat professionals hen adequater kunnen helpen. (PB)

Luie vijftigers

Vijftigplussers zijn moeilijk in beweging te krijgen. Dat ontdekte gezondheidspsycholoog Elske Stolte toen ze onderzocht in hoeverre een online interventieprogramma met informatie en beweegtips mensen in beweging kan brengen. Stolte: "We hadden betere resultaten verwacht. Het bereiken van de juiste doelgroep was een uitdaging." Hoewel dit programma niet het gewenste resultaat had, levert het onderzoek toch veel informatie op. Bovendien is het programma positief beoordeeld door deelnemers. De resultaten kunnen dan ook worden meegenomen in de ontwikkeling van beweegprogramma's. (PB)

MIJN SCRIPTIE
Reintegrating Islamic state's not convicted former foreign fighters

'Zelfs in Spanje ben ik op afstand goed begeleid'

Indigo Uriz Martínez | 25 | master international crimes and criminology | cijfer 7 | 18 ects

Is je onderzoek gelopen zoals je had verwacht? "Nee, ik was van plan om de reïntegratie van teruggekeerde IS-strijders die niet de gevangenis in hoeven te onderzoeken in meer Europese landen, maar dat bleek moeilijker dan gedacht. Vaak is er geen beleid, of wilden beleidsmedewerkers geen informatie geven. Toen heb ik me beperkt tot Duitsland en Denemarken, waar wel een helder terugkeerbeleid is."

Wat zou je met de kennis van nu anders aanpakken? "Ik zou van meet af aan meer focussen, wat ik uiteindelijk ook heb gedaan."

Wat is je grootste ontdekking? "Dat er in veel EU-landen eigenlijk geen beleid is voor terugkeerders, behalve ze gevangen zetten. Als ze niet of niet meer de gevangenis in moeten, weten veel landen niet wat ze met deze groep aan moeten. Duitsland en Denemarken zijn de uitzonderingen met hun reïntegratieprogramma's. Duitsland focust vooral op begeleiding van de omgeving van de teruggekeerde, Denemarken zet in op individuele begeleiding. Ik denk dat een combinatie van beide ideaal is."

Ben je goed begeleid? "Ik was al terugverhuisd naar Spanje toen ik mijn scriptie schreef, maar dat was geen belemmering. Mijn begeleider Joris van Wijk heeft me op afstand goed begeleid."

Ga je nog iets met het onderwerp doen? "Ik wil er graag een artikel over schrijven. Het is belangrijk dat landen gaan nadenken over de reïntegratie van terugkerende strijders die niet in de gevangenis belanden. Er zullen meer conflicten komen waarbij dit relevant zal zijn." (WV)

Ook met je scriptie in Advalvas? Mail redactie.advalvas@vu.nl

Beelden-tsunami

400

uur aan videomateriaal komt er elke minuut bij op Youtube.

Hoe zorg je dat mensen nog kunnen vinden wat ze zoeken in deze zee aan beelden? Promovendus Riste Gligorov onderzocht of games kunnen helpen hierbij. Games waarbij spelers tags moeten toevoegen aan filmpjes. De gamers blijken dat vaak beter te doen dan de experts die beelden gewoonlijk van tags voorzien. Naarmate de zoekopdracht concreter is, scoren de gamers beter. (WV)

Gligorov promoveerde op 20 november. [Zie proefschrift via tinyurl.com/Ristegligorov](#)

'Check het effect nieuwe behandelingen tegen psychose'

Niet alle nieuwe behandelingen bij psychoses werken even goed, zegt promovendus **Bas van Oosterhout**.

"Er is weinig aanbod in behandelingen voor patiënten met psychoses. Daarom is iedereen blij als er iets nieuws komt. Dat is mooi, maar dan moet je wel weten of het echt werkt."

Zo keek ik naar het effect van Metacognitive Training, MCT. Dat is een soort groepstherapie waarbij mensen oefeningen doen om hun denkfouten te herkennen en de consequenties daarvan te zien. De verwachting was dat ze dat ook in het dagelijkse leven zouden doen. Dat bleek niet zo te zijn, ze hadden het vooral erg gezellig in die groep. Hun wanen en achterdocht namen niet af.

Comet, een methode voor mensen die stemmen horen, hielp wel. Deze patiënten zijn vaak depressief doordat hun innerlijke stem hen de hele dag negatieve dingen vertelt. Ze leren om positieve herinneringen op te halen, bijvoorbeeld het moment dat ze voor een examen slaagden. Daarbij nemen ze een betere lichaamshouding aan. Ook doen ze aan zogeheten positieve zelfspraak: ze vertellen zichzelf dat ze wel oké zijn. Niet hardop trouwens. Dat werkte: ze werden minder depressief." (FB)

Bas van Oosterhout promoveerde 23 november als bij Gedrags- en bewegingswetenschappen. Hij werkt als klinisch psycholoog bij GGZE in Eindhoven.

Wij zijn allemaal slaven

Vijftien derdejaars bachelorstudenten gaan voor hun minor op bezoek bij auteur **Tom Lanoye** in Antwerpen. Een aanstekelijke middag over literatuur, het noodlot en het kiezen van je eigen ketens.

DOOR WIN CASTERMANS
FOTO PETER GERRITSEN

Eerst twee uur treinen vanaf Amsterdam-Zuid, daarna zo'n tien minuten wandelen door Antwerpen-Berchem langs de talrijke art-nouveahuizen en dan staan de vijftien studenten voor het gigahoge herenhuis van Tom Lanoye. In de geheel wit-marmeren vestibule schudt hij hun handen. Een Ken-achtige pop, gestoken in zwart leer, kijkt toe vanaf de lambriseringsring. De schrijver loopt als laatste achter de studenten de vier steile trappen op. Zachte lopers met rozenpatronen en glimmende roedes, verlicht door kroonluchters, leiden naar zijn werkkamer: zijn schrijfdomein vol parafernalia. Het is een ruime stijlvolle etage, maar welke stijl is het nou eigenlijk? Het doet denken aan het deconstructivisme, maar ook aan de Italiaanse architect Mendini en de Memphis Groep uit de jaren tachtig. Op een van de schouwen staat pontificaal het lijvige boek *Lanoye 60*, onlangs uitgekomen ter ere van zijn verjaardag. Vrije Schrijver Annelies Verbeke koos vier auteurs uit, bij wie haar studenten op huisbezoek gaan. Als eerste zijn zij nu bij haar landgenoot Tom Lanoye. De studenten nemen plaats op ijzeren klapstoelen, kubussen en grote poefs, de Vlaamse schrijvers zitten op hun 'zetels'; klaar voor het gesprek over de roman *Gelukkige slaven*. Lanoye heeft nooit eerder studenten thuis ontvangen en is erg benieuwd naar hun vragen. Maar voordat ze losbranden, wil hij weten waarom gekozen is voor een roman van vijf jaar geleden. Verbeke antwoordt dat die zo goed past bij het VU-jaarthema: Connected World, *Gelukkige slaven* speelt zich namelijk af in Zuid-Afrika, Zuid-Amerika en China. "Ah ja, in Nederland is het ook beter ontvangen dan in België; Vlamingen zijn veel honkvaster dan Nederlanders, kan er allemaal mee te maken hebben", vult Lanoye aan.

Dubbelganger Tony
In deze tragikomedie gaan twee Belgische bannelingen op zoek naar zichzelf in een wereld die te groot en te chaotisch is geworden voor iedereen. In Buenos Aires speelt Tony Hanssen – voormalig cruiseschipdirecteur – een gevaarlijk spel als toyboy van mevrouw Bo Xiang, de bejaarde echtgenote van een puissant rijke zakengigant. In Zuid-Afrika dringt een heel andere Tony Hanssen – de gevluchte computerspecialist van een gecrashte zakenbank – een wildpark binnen met een precisiegeweer en oorlogsmunitie. Allebei hopen ze op verlossing. De ene wil zijn vrijheid terug, de andere zijn gezin. Pas als ze elkaar voor het eerst in China ontmoeten, blijkt hoezeer ze op elkaar aangewezen zijn om hun doel te bereiken. Het boek leest als een trein, never-a-dull-moment in deze over-the-top avonturenroman. Maar maatschappelijk gezien is het geen hoopvol boek. En de personages vragen niet echt om inleving op psychologisch niveau. "De lezer kan zich maar moeilijk met hen identificeren, vindt u niet?" vraagt de student die het gesprek opent. Lanoye: "Dat vind ik wel meevallen. Zo vlak zijn ze niet, de Tony-toyboy wordt aandoenlijker en aandoenlijker. Een omgekeerde Tjil Uilenspiegel, die denkt dat hij mensen kan beetnemen, maar ondertussen zelf voortdurend beetgenomen wordt. Beide Tony's hebben hun continent verlaten en trekken ieder hun eigen plan in het verre buitenland. Ze doen het toch maar allemaal." Waarom hebt u gekozen voor twee Tony Hanssens? "Ik heb het aloude verschijnsel in fictie *Doppelgänger* gebruikt. Daarmee wilde ik twee totaal verschillende personen in geheel verschillende werelden laten botsen. Met de keuze voor dubbelgangers wilde ik de lezer confronteren met versplintering en verlies van identiteit."

‘Zelf je ketens kiezen is echte vrijheid’

Lanoye

Tom Lanoye (1958) woont en werkt in Antwerpen en Kaapstad. Hij is romancier, theaterauteur, dichter, scenarist en performer. Lanoye debuteerde met de verhalenbundel *Een slagerszoon met een brilletje* in 1985. Hij brak door met *Kartonnen dozen* (1991), een autobiografische roman over zijn homoseksualiteit. De *Monstertrilogie* (1997-2002) over de jaren negentig in België is verwerkt tot een tv-serie. In 2012 schreef hij het boekenweekgeschenk *Heldere hemel*. Een jaar later verscheen de tragikomedie *Gelukkige slaven*.

Lanoye: "Sprakeloos is mijn *Kapellekensbaan* [meesterwerk van Louis Paul Boon, red.]. De wereld en het leven verteld vanuit *La Flandre profonde*, dat is geen literair tijdschrift, maar het echte, het diepe, het waarachtige Vlaanderen."

Meer info op [lanoye.be](#)

‘Hoe mensen maar altijd blijven werken, werken, werken en daar heel veel voor opofferen’

Meer schrijvers bezoeken

De minor Schrijvershuisbezoeken staat open voor alle derdejaars bachelorstudenten. Deze winter gaat Vrije Schrijver Annelies Verbeke met haar studenten ook naar Esther Gerritsen en Murat Isik. En Maxim Februari komt naar de VU.

Jacqueline Bel, universitair hoofddocent moderne Nederlandse letterkunde, begeleidt de colleges en coördineert deze minor.

Klauw van hebzucht

Vanwaar de titel *Gelukkige slaven*? "Daar heb ik lang naar gezocht. Ook omdat *gelukkig* meer betekenissen heeft. Bij de presentatie van het boek heb ik overigens met veel plezier *Oh happy slaves* gezongen met een band. Maar nu weer serieus: echte vrijheid heb je als je zelf je ketens kunt kiezen. Waarom leven we niet zoals we zelf willen leven? In hoeverre ben je echt vrij? Zijn we niet allemaal slaven? "Waarom durven we de sprong naar de vrijheid niet te maken en houden we zo angstvallig vast aan bekende patronen? Religie is in no-time ingeruild voor materialisme. Mijn personages willen het vooral gaan maken. Ze zitten finaal klem in die klauw van hebzucht. De opgedrongen waarden zijn verinnerlijkt. Ze hebben hun ketens aanvaard. Hoe mensen maar altijd blijven werken, werken, werken en daar heel veel voor opofferen. Dat wordt in dit boek getoond, dat wil ik duidelijk maken. Maar de ondertekst moet je ook willen lezen. Mijn personages zeggen weliswaar hardvochtige dingen, maar daarmee is de kern van het boek nog niet hardvochtig." Ja, ik vond de seks in uw roman ook vaak zo gevoelloos, zegt een studente. "Seks is handelswaar geworden, een product. Het is heel bizar dat je seks kunt kopen. Er is nu veel openheid over seks, maar de ontmenselijking ervan is de duistere kant." Niet alleen de seks moet het ontgelden, ook de financiële wereld komt er bekaaid af in deze roman, constateert een studente. Waarom? "Omdat het bancaire systeem verwoestend is. Het zet iedereen tegen iedereen op. Het leidt uiteindelijk tot verlies van identiteit van medewerkers en drijft hen tot uitersten, zowel à la baisse als à la hausse. Vandaar mijn verhaal over de gedumpte computerspecialist van de gecrashte zakenbank. In België is er nog steeds sprake van haute finance. Je moet echt van bepaalde families komen om op topfuncties te geraken. Mijn zus is jurist, zij is onderdoor gegaan

aan de fusie tussen ABN Amro en de Belgische Fortis Bank."

Tragikomisch universum

Vader en moeder Lanoye behoorden niet tot de welgestelden. Lanoye: "Zij waren bescheiden middenstanders met een kleine slagerij, maar kunst vonden ze beslist belangrijk. Het grootste cadeau dat ik van hen kreeg is dat zij mij hebben ingeprent dat kunst er echt toe doet." Welke schrijvers leest u graag? "Mijn liefdes zijn Willem Elsschot, Louis Paul Boon en Hugo Claus en daarachteraan gekeuteld komen Reve, Hermans en Mulisch. En ik ben natuurlijk verliefd op het werk van Annelies Verbeke. En niet te vergeten Multatuli! Zijn *Max Havelaar* is fenomenaal op alle vlakken. Hij schreef dit by the way in Brussel, die stad kent een lange traditie in het opvangen van vluchtelingen." Wat moet literatuur zoal doen? "Die moet het lijden weergeven. Collega Herman Brusselmans vindt het bijvoorbeeld gênant dat ik in mijn roman *Sprakeloos* het vervangen van de luiers van mijn moeder beschrijf. Brusselmans vlucht vaak weg in een harde grap of een vloek. Maar ik vind dat literatuur pijn moet doen. Je moet niet weggijken. De onrechtvaardigheid van mijn moeders lot, afasie, de wreedheid van ieders lot, het lijden; die moet je als auteur beschrijven. Daarbij moet je ook de seismograaf van je tijd willen zijn." En is dat uw poëtica, uw literatuuropvatting? "Ja, literatuur is bovenal een combinatie van poëzie en werk op de planken: theater! Ik ga uit van een tragikomisch universum. De Grieken en Romeinen vonden het aanvaarden van het noodlot belangrijk. Maar daar zijn wij nu heel slecht mee. Het accepteren van tragiek is wezenlijk voor mij. Het is geen toeval dat filosofie en tragedie in dezelfde tijd in Griekenland zijn ontstaan. Het noodlot is soms zo tragisch dat het weer komisch wordt. Ik hoop dat mensen daar ook plezier aan beleven, op z'n minst in de taal."

Een verkrachting volgens het boekje

De politie kan echte en valse verkrachtingsaangiftes niet van elkaar onderscheiden. Daarom stelde André De Zutter een checklist op. Met opvallende resultaten.

DOOR FLOOR BAL

Het zijn vragen die keer op keer gesteld worden als een slachtoffer naar buiten treedt met een verhaal over seksueel misbruik. Waarom ging ze niet naar de politie? Waarom deed ze geen aangifte? Als het echt zo erg was, waarom pakt ze de dader dan niet aan? Criminoloog André De Zutter promoveerde onlangs op het verschil tussen valse en echte aangiftes. Hij snapt waarom aangifte doen niet makkelijk is. “Vaak twijfelen slachtoffers aan zichzelf.” Als ze al aangifte doen, worden ze regelmatig niet door de politie geloofd. En ten slotte wordt er in 86 procent van de aangiftes niet tot vervolging overgegaan. Zodat de hele gang naar de politie feitelijk zinloos is. Dat moet anders, vindt hij.

FBI

“Vroeger zeiden vrouwen dat de trein vertraging had als ze te laat kwamen. Nu zeggen ze dat ze verkracht zijn.” Het was een achteloze opmerking door het hoofd zedenpolitie in een regionale krant die De Zutter op het idee voor zijn promotieonderzoek bracht. Volgens de politie zouden nepaangiftes een groot probleem zijn. “Tot wel tachtig procent van de aangiftes zou vals zijn.” Al snel komt De Zutter erachter dat dat hoge percentage komt door de definitie die de politie voor valse aangiftes hanteert. Als een vrouw zich in haar verklaring vergist, informatie achterhoudt of liegt, wordt het hele verhaal als vals gezien. “Bij de politie kun je nooit terugkomen op je verklaring. Dan denken ze dat je liegt. Terwijl we juist weten dat vooral leugenaars heel consistente verhalen vertellen. Gewone mensen zijn minder zeker van hun verhaal.” De Nederlandse dossiers zijn niet geschikt om te achterhalen hoeveel aangiftes nu echt waar zijn. De Zutter maakte hiervoor

‘Bij de politie kun je nooit terugkomen op je verklaring, dan denken ze dat je liegt’

gebruik van de database van de FBI, met ook zaken waarbij het aangetoond is dat de aangifte vals is. “Dat blijkt om vijf procent van alle aangiftes te gaan.”

Valse verhalen herkennen

Er is dus een groot verschil tussen het echte aantal valse aangiftes en het percentage verhalen dat de politie niet serieus nam. Dat cijfer legt ook een ander probleem bloot. Konden politieagenten eigenlijk wel goed valse verhalen herkennen? De agenten die De Zutter sprak, meenden van wel. Om te onderzoeken of dat waar was, deed hij een experiment waarbij drie groepen mensen aangiftes moesten beoordelen. Het waren echte zaken waarbij vaststond dat ze ofwel waar waren of bewezen niet klopten. Een groep bestond uit universitaire studenten, de andere groep uit studenten van de politieacademie en daarnaast deden ook ervaren zedenrechercheurs mee. De uitslag viel vies tegen. “Alle groepen waren even slecht in het beoordelen van het waarheidsniveau. Ze zaten qua resultaat op kansniveau, ze hadden net zo goed een muntje kunnen opgooien.” Dat terwijl de zedenrechercheurs heel zeker van hun zaak waren. “Dat betekent dat ze te sceptisch tegenover echte aangiftes staan. In augustus nog werd een vrouw die aangifte deed, niet geloofd. Pas toen ze bleef aandringen bij de politie, bleek uit dna-onderzoek dat ze het slachtoffer van een tbs'er op verlof was.”

Niet volgens het script

Om te zorgen dat verkrachters vervolgd kunnen worden, is het belangrijk om slachtoffers bij hun aangifte serieus te nemen. Omdat het daarbij overduidelijk vaak fout gaat, besloot De Zutter om een checklist op te stellen waarmee agenten makkelijk kunnen controleren of het verhaal geloofwaardig is. Hiervoor analyseerde De Zutter 550 dossiers met echte én nepaangiftes om te kijken waarin die verschilden. Vrouwen die een valse aangifte doen, hebben vaak een kort en duidelijk verhaal. Een verhaal dat vaak overeenkomt met verkrachtingen zoals je die in boeken en films ook ziet. Echte verkrachtingen blijken heel anders te lopen. Om te beginnen is de dader in meer dan de helft van de gevallen een bekende. Het is iemand die het slachtoffer via Tinder leerde kennen. Een studiegenoot of een ex die zijn spullen komt ophalen. “Hoe gek het ook klinkt, als vrouw moet je vooral bang voor je ex-liefje zijn.” Vaak is er vooraf sprake van wat romantische activiteiten met wederzijdse instemming. “Er wordt bijvoorbeeld wel gezoend, maar de vrouw wil daarna niet verder gaan.” Dat is het moment dat de stemming omslaat. In tegenstelling tot in fictieve verkrachtingsverhalen wordt daarbij weinig excessief geweld gebruikt. De Zutter heeft het over ‘instrumenteel geweld’, waarbij het doel vooral is om de vrouw ervan te overtuigen dat ze meewerkt. De man bedreigt de vrouw, werkt haar tegen de grond, sleept haar mee of doet de deur op

slot. Veel vrouwen werken vanaf dat moment, uit angst, mee om erger te voorkomen. Zodra hij dat bereikt, gebruikt de dader geen geweld voor de kick. “Dat is in slechts drie procent van de gevallen zo.”

Intimiteit creëren

Hoewel de vrouwen op dat moment doen wat de verkrachter hen vraagt, is het heel duidelijk dat het onvrijwillige seks is. “In alle zaken die ik onderzocht, was het voor de dader helder dat het slachtoffer niet wilde. Ze hilde bijvoorbeeld of vroeg meerdere keren om te stoppen.”

Iets wat buitenstaanders vaak verbaast, is dat de vrouwen meestal niet terugvechten. “Het is lastig om terug te vechten, ik snap de angst voor meer geweld door de dader. Het is een overlevingsstrategie.”

Een element dat alleen bij echte aangiftes voorkomt, is dat de dader zijn best doet om intimiteit met het slachtoffer te creëren. Hij ‘speelt’ het vriendje door haar complimenten te geven, te knuffelen en zich erop toe te leggen dat ze klaarkomt. “In een van die zaken zei de verkrachter dat hij mee naar huis zou wandelen. Omdat hij haar buurt zo gevaarlijk vond.” Na de seks biedt de dader vaak ook zijn excuses aan. Het is dit soort gedrag waardoor slachtoffers in de war kunnen raken en aan zichzelf gaan twijfelen.

Waar de seks bij nepaangiftes vaak kort is en vooral in een missionarissenstand plaatsvindt, kan een echte verkrachting vaak lang duren. Waarbij de dader vaak ook orale en anale seks afdwingt. Nog zo’n verschil tussen ervaringsverhalen en fictie: “Bij echte verkrachtingen neemt de dader vaak iets mee. Een identiteitskaart met adres om het slachtoffer onder druk te zetten om niet naar de politie te gaan. Of een slipje ter herinnering.”

Eerder aangifte doen

Extra pijnlijk voor slachtoffers is dat hun omgeving én de politie hun verhaal niet als een echte verkrachting zien. “Ze krijgen vaak reacties als: *waarom ben je met hem meegegaan. Je hebt toch zelf met hem gezoend? Hoe dom kun je zijn?* En dan hebben ze vaak ook nog niet teruggevochten. Terwijl ik als onderzoeker kan stellen: bij een echte verkrachting verzet het slachtoffer zich bijna niet.”

De checklist die De Zutter opstelde om valse van echte aangiftes te scheiden, is niet foutloos. “In 91 procent van de gevallen is de uitkomst kloppend. Dat is in elk geval heel wat beter dan gewoon een muntje opgooien.”

De lijst ligt inmiddels bij de politie, maar De Zutter vraagt zich af of die daadwerkelijk gebruikt gaat worden. In elk geval hoopt hij dat zijn onderzoek meer bekendheid geeft aan de manier waarop verkrachtingen regelmatig verlopen. “Zodat slachtoffers minder snel aan zichzelf twijfelen en eerder aangifte doen.”

De zeden-rechercheurs waren heel zeker van hun zaak. Maar ze hadden net zo goed een muntje kunnen opgooien

‘Jezelf lijdzaam laten onderdrukken is het tegenovergestelde van christelijke deugd’, zei de Amerikaanse ethicus **Reggie Williams** in zijn lezing in het Amsterdamse Baptisten Seminarium. Advalvas sprak met hem over geloven en de wet.

Een goede christen breekt soms de wet

TEKST EN FOTO PETER BREEDVELD

Een goede christen breekt soms de wet, als ik uw lezing zo mag samenvatten. “Inderdaad. In het verhaal van de Barmhartige Samaritaan ligt een zwaargewonde jood langs de kant van de weg. Twee joden lopen langs zonder iets te doen, omdat ze zich strikt aan hun religieuze wetten houden, die ook de wet is van het land. Het is een Samaritaan, lid van een volk dat door de joden gehaat wordt, die het goede doet. Hij handelt in het belang van die gewonde. Hij brak de wet, maar dat was wat God van hem verlangde. De wet niet breken, dat is wat ik als een zonde beschouw.”

Hier in Nederland zijn het met name de christelijke politieke partijen die een streng beleid ten aanzien van vluchtelingen voorstaan. “Net als in de Verenigde Staten. Hoe kan het dat iemand die zegt de leer van Christus te volgen, zich comfortabel voelt als hij anderen zo schaadt? Ik neem aan dat veel christenen in Nederland voor een ruimhartig vluchtelingenbeleid zijn. Het ligt er maar aan welke christelijke traditie je volgt. In de geschiedenis zie je dezelfde tweedeling overall. “Neem de trans-Atlantische slavenhandel, waarbij christenen theologische argumenten inbrachten om de slavernij te legitimeren. Het probleem is dat hun geloof niet is verbonden met hun contact met andere mensen. Hun geloof is een kwestie van het aanhangen van de juiste doctrines. Dat maakt ze zelfingenomen en brengt hun geloof ook in overeenstemming met de doelen van de natiestaat, die in het geval van de slavernij niks met de christelijke naastenliefde te maken heeft. Hun geloof, de staat, en vaak ook het idee van ras zijn sterk met elkaar verbonden. Nationalisme is het beest dat racisme en religie in zich verenigt. Dus ja, ze zijn religieus, maar hun religie is de natiestaat, al sinds eeuwen. In de VS en in nazi-Duitsland is het nationalisme de staatsreligie.”

Dat gaat dus tegen de christelijke leer in? “Het is een christelijke leer, maar het is een ketterse christelijke leer.”

U vindt dat mensen hun christelijke geloof boven de wet moeten stellen. Moslims die dat doen, worden daarvoor afgeschilderd als een gevaar. “Toen hij in Birmingham in de gevangenis zat, schreef Martin Luther King een brief aan acht witte geestelijken, christelijk en joods, die het hem kwalijk namen dat hij de segregatiewet overtrad. Dat is de beroemde *Letter From Birmingham Jail*. Hoe bepaal je wanneer je welke

wetten mag overtreden, vroegen die geestelijken hem. King antwoordde dat de proef op de som altijd wordt geleverd in het contact met levende mensen. Ik overtreed wetten die mensenlevens schaden. De wet die we volgen is die van Christus: heb je naaste lief als jezelf. Het is geen abstract ideaal, maar een concrete opdracht die je moet vervullen wanneer je Christus ontmoet in de mensen met wie je dagelijks te maken hebt. Ik kan niet voor mijn broeders en zusters in de islam spreken, maar als christen breek ik wetten die dehumaniseren.”

Helder. Dus als mensen mensonwaardig worden behandeld, moet je het geloof boven de wet stellen. “Dat is mijn principe. Het principe om me niet te laten leiden door abstracte principes, maar door wat mijn naasten nodig hebben. Want mensen die hechten aan principes, blijven weleens hangen in abstracte zaken, voelen zichzelf moreel verheven voordat ze zelfs maar een ander levend mens hebben ontmoet. Het is die ontmoeting met levende mensen van vlees en bloed die dicteert hoe je verondersteld wordt te handelen, niet het principe. Door de situatie waarin we ons bevinden weten we wat we moeten doen, niet door de principes die we onszelf hebben aangeleerd.”

Aanleiding voor deze lezing is het 50ste sterfjaar van baptistenvoorganger Martin Luther King. De lezing vond plaats op 19 november. Het Baptisten Seminarium is verbonden aan de VU.

Dit is een verkorte versie van het interview op advalvas.vu.nl/nieuws 23 november 2018.

Reggie Williams

UNIVERSITAIRE STUDENTENRAAD

E: usr@vu.nl | FB: [StudentenraadVU](#) | HG StudentenD0k, kamer OD-12

Sarah Al-Ramadhan

De universitaire studentenraad is het medezeggenschapsorgaan van en voor studenten van de VU. De raad houdt zich vooral bezig met de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs en het studentenbeleid van de VU. De raad overlegt hierover geregeld met het college van bestuur.

‘Hoe gaat het met je studie?’

Sinterklaas is in het land, hij brengt ons een bezoek. Hij ploft neer op zijn rode troon en opent gauw zijn boek. Mijn naam die klinkt en ik begeef me vrolijk naar Sints schoot. Maar na die alledaagse vraag valt het gesprek al dood.

“Hoe gaat het met je studie, kind?” is wat de Sint mij zegt. En hoewel die vraag me tegenstaat, ga ik niet in gevecht. “Druk, druk, druk, maar verder goed”, zucht Joey, de student. Wat moet ik dan ook anders zeggen op deze riedel, zo bekend.

Eén, twee, drie, vier keer per dag, bij ieder die ik spreek is dit het eerste wat ik hoor, en dat dan de hele week. Ouders, vrienden, metgezellen; ze doen het allemaal. Hij is student, dus doet aan studie, verder heeft hij geen verhaal.

Klopt, ik studeer, ik word iets later, ik ga werken voor de staat. Maar ik doe meer dan enkel studie, dat is waar het mij om gaat. Ik werk, ik fiets, ik speel toneel, ik reis naar verre landen. Ik koop, ik kook, ik was, ik strijk, ik boen en poets mijn tanden.

Wij studenten dansen, zingen, hebben lief, betalen huur. Geven jarigen cadeautjes, ook al zijn ze ons te duur. We lezen, schrijven, debatteren, onderzoeken en besturen. We houden planten, kijken films, we sporten, gamen en borduren.

Dus lieve Sint, goedheiligman, ik zou het erg waarderen als u mij een keer wat anders vraagt dan steeds weer dat studeren. Ja, wellicht word ik ooit dokter, en ga als arts over de grens. Ik ben dan misschien wel student, maar ik ben ook gewoon een mens.

Sarah Al-Ramadhan

Joey Versteeg, vicevoorzitter
j.versteeg@studentenraadvu.nl

WAT ER VERDER SPEELT

Een selectie uit de onderwerpen waarover de USR nu nadenkt en/of onderhandelt:

- **Studentgerichte ondersteuning.** Er komt een nieuw ‘tegeltje’ op VUnet, een snelkoppeling naar een pagina waar studenten terecht kunnen voor advies en begeleiding.
- **Campusontwikkeling.** De studentenraad hecht niet alleen veel waarde aan de kwantiteit van de studieplekken aan de VU, maar ook aan de kwaliteit. Wij proberen om ruimte in de begroting te maken voor groene, creatieve en innovatieve studieplekken.

Henk Olijhoek voorzitter ondernemingsraad

OPINIE

‘Neem medezeggenschap serieus, het is geen hobby’

Maart volgend jaar zijn er verkiezingen voor de ondernemingsraad. Voorzitter Henk Olijhoek maakt zich een beetje zorgen of er komende weken voldoende kandidaten komen.

DOOR DIRK DE HOOG

U denkt dat er te weinig animo is voor de OR? “Het is elke keer weer spannend. Nu is het vrij rustig aan de VU, er zijn geen grote conflicten. In tijden van reorganisaties zijn mensen meer betrokken bij het bestuur en willen ze meebeslissen. Dat zag je bijvoorbeeld ook bij de opkomst van het promovendi-overleg ProVU. Dat was een groep die er bekaaid af kwam, zich vervolgens organiseerde en flink wat zetels in de ondernemingsraad haalde.”

Als er niks te vechten valt is het minder aantrekkelijk om in de OR te gaan? “Dat zou niet zo moeten zijn. Er staan belangrijke onderwerpen op de agenda, zoals het nieuwe instellingsplan, het werkbelevingsonderzoek, het onderwijs-kwaliteitsplan en het privacyreglement voor ict-gebruik. Elk jaar beslissen we ook over de begroting. We hebben dus echt iets in de melk te brokkelen.”

VU-voorzitter Mirjam van Praag hoopt op ‘betere kandidaten’ voor de medezeggenschap.

Wat vindt u daarvan? “Dat laat ik voor haar rekening. Ik vind het belangrijk dat de OR representatief is, zowel voor de afspiegeling van faculteiten en diensten als de samenstelling van het personeel. Het is altijd moeilijk kandidaten uit het wetenschappelijk personeel te vinden.

Henk Olijhoek

OR-verkiezingen

De ondernemingsraad telt 21 leden. Dat kunnen er 23 worden als er meer dan 5000 stemgerechtigden zijn. De leden worden voor twee jaar gekozen, meestal via een vakbondslid. Maar mensen kunnen ook met een eigen kieslijst komen. Traditioneel is de FNV-fractie de grootste: 10 zetels bij de laatste verkiezingen. GNV haalde toen 6 zetels en het promovendi-overleg ProVU 5. De opkomst was 34 procent.

of dat wel verstandig is. Want het is al zo druk op de afdeling. Dat kun je ook omdraaien door als dienst en faculteit de vertegenwoordiging medezeggenschap op de agenda te zetten. En neem dat werk serieus, zie het niet als een hobby die iemand erbij doet.”

Krijgen OR-leden genoeg faciliteiten? “Niet altijd. Soms is het heel druk, zoals nu met de behandeling van de begroting. Dan heb je niet genoeg aan één dag in de week. OR-leden zouden flexiblere werkroosters moeten hebben. Soms krijgen deeltijders een aanstelling van een dag extra als compensatie of mogen promovendi langer over hun proefschrift doen. Dat zijn goede maatregelen. En voor de medezeggenschap op de faculteiten en diensten moet een duidelijke compensatieregel komen. Hoeveel uur mag je eraan besteden? Nu is dat vaak niet officieel vastgelegd.”

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

In januari krijgt de VU het extra geld dat vrijkomt door de invoering van het leenstelsel, de zogeheten kwaliteitsgelden. VU-bestuurder Marjolein Jansen vindt dat de overheid onnodig veel regels opstelt voor de besteding ervan.

Politieke controle zit universiteiten in de weg

DOOR DIRK DE HOOG

Bij de invoering van het leenstelsel in 2015 beloofde toenmalig minister Jet Bussemaker dat het allemaal goed zal komen met het hoger onderwijs. Op termijn zou er een miljard euro, ofwel vierduizend docenten structureel bijkomen. Nu komt het eerste schip met geld binnen. Nu ja, beter gezegd een bootje. De VU krijgt volgend jaar 6,25 miljoen euro aan kwaliteitsgelden op een totale begroting van circa 500 miljoen euro. De kwaliteitsgelden lopen op tot 18 miljoen in 2024. Wat er daarna gebeurt weet niemand. Natuurlijk is vicevoorzitter van het VU-bestuur Marjolein Jansen blij met dat extra geld. De kwaliteit van het onderwijs moet omhoog en de werkdruk van het personeel is al hoog. Maar ze is ook een beetje teleurgesteld. “De afspraak is dat dat extra geld ten goede komt aan de kwaliteit van het onderwijs. Het is tenslotte geld van studenten. Om toe te zien op een juiste besteding van de middelen zijn de bevoegdheden van de medezeggenschap, de ondernemings- en studentenraden, uitgebreid. Die moeten nu instemmen met de hoofdlijnen van de begroting. Dus hebben ze reële zeggenschap waaraan de universiteit het geld besteedt. Maar nu wil de politiek toch weer allerlei regeltjes en controles invoeren voor de onderwijskwaliteitsgelden. Dat vind ik onnodige bureaucratie.”

Circus voor controle achteraf

Zo bedacht de minister zes thema's waar het geld naartoe moet en gaat de accreditatieorganisatie NVAO vooraf de plannen van de universiteiten beoordelen. Beetje overbodig, vindt Jansen. “Natuurlijk moeten universiteiten verantwoorden waaraan ze het geld besteden. Het is tenslotte publiek geld. Maar daar bestaat al een heel systeem voor, denk aan jaarplan, begroting en jaarverslag. Die worden gecontroleerd door de medezeggenschap en de raad van toezicht. Er is een rapport van de accountant. En dat is allemaal openbaar. Daarnaast houdt de NVAO toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, zijn er intern onderwijsbeoordelingen en wordt veel onderzoeksgeld toegewezen door NWO op basis van kwaliteit van de aanvragen. En er is ook nog de Onderwijsinspectie die toezicht houdt. Wat wil Den Haag nog meer? Nog een heel circus voor controle achteraf opbouwen zie ik niet zitten.” Jansen vindt niet alleen de bureaucratie lastig. Het is voor haar ook een principepunt. “De politiek heeft in het verleden besloten dat de universiteiten autonome instellingen zijn die zelf bepalen waaraan ze geld besteden, inclusief de huisvesting. We krijgen één zak met geld waarmee we het moeten doen. Samen met de medezeggenschap bepalen we hoe we dat verdelen. We kunnen al onze uitgaven prima verantwoorden.”

Genoeg goede docenten na 2024?

Volgens Jansen zijn de universiteiten de minister een stuk tegemoetgekomen. “Natuurlijk zijn we voor verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek. Daarom hebben we een

sectorplan aan de minister voorgelegd, waarin precies staat welke voorstellen we hebben. Ook aan de VU hebben we een onderwijsplan opgesteld samen met de medezeggenschap en de faculteiten. Alle plannen komen op internet te staan, zodat iedereen kan zien wat we doen.”

Ze wijst erop dat prestatieafspraken ook kunnen leiden tot perverse prikkels. “De verleiding is groot om plannen te maken waarmee je zo veel mogelijk geld kunt binnenhalen. Maar wij willen uitgaan van onze eigen prioriteiten. Extra geld voor internationalisering bijvoorbeeld, maar dat is geen thema van de minister.”

Jansen heeft nog een kanttekening: “De politiek beloofde het hoger onderwijs ongeveer gouden bergen. Maar we weten niet waar we aan toe zijn. Niemand weet of na 2024, als deze ronde kwaliteitsgelden voorbij is, er structureel geld bij komt. Ik wil graag extra docenten aannemen, maar wat kan ik hen beloven als het extra geld over vijf jaar weer wegvalt? En iedereen weet dat goed onderwijs staat of valt met genoeg docenten?” Jansen vraagt zich af hoeveel we nu echt meer krijgen de komende jaren. “Zeker niet dat beloofde miljard. Bovendien is er de afgelopen jaren ook bezuinigd en heeft de inflatie het geld minder waard gemaakt. Dus deels verdwijnt het nieuwe geld helaas in de gaten die er de afgelopen tijd zijn gevallen. Het personeel klaagt niet voor niets over een veel te hoge werkdruk waar we echt iets aan moeten doen.”

De medezeggenschap en het bestuur praten 12 december over het onderwijskwaliteitsplan.

Reageren? Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

‘Regeltjes en controles voor kwaliteitsgelden vind ik onnodige bureaucratie’

ADVALVAS

ONAFHANKELIJK MAGAZINE
VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT
WWW.ADVALVAS.VU.NL

Redactieadres

De Boelelaan 1105, BelleVue, Kamer 1H-43 1081 HV Amsterdam
redactie.advalvas@vu.nl

Hoofdredacteur

Marieke Schilp
Redactie
Floor Bal, Peter Breedveld, Dirk de Hoog, Marieke Kolkman, Welmoed Visser

Eindredactie

Win Castermans, Welmoed Visser

Secretariaat

Anna Jansen (020) 5985630
secretariaat.advalvas@vu.nl

Basis Ontwerp

Luis Mendo - GOOD Inc.

Vormgeving

Rob Bömer - rbbmr.nl

Medewerkers

Yvonne Compier, Dido Drachman, Peter Gerritsen, Martijn Gijsbertsen, Sanne Pieters, Dick Roodenburg (Griffioen), Bas van der Schot, Peter Valckx

Copyright HOP-kopij

Hoger Onderwijs Persbureau, Amsterdam

VU-advertenties

zie secretariaat

Commerciële advertenties

Bureau Van Vliet (023) 5714745

Druk

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

ADVERTENTIE

EVENT?

Cafe-Restaurant Palanté

Mooie eventlocatie voor groepen van 10 tot 150

Promotielunches – kerstborrels – vergaderingen
afstudeerfeestjes – meetings

Betaalbaar, gezellig en makkelijk bereikbaar
Mail info@restaurantpalante.nl voor een offerte
Fred Roeskestraat 97, vier mins fietsen v/d VU

Dit staat er in de nieuwe cao

Op 30 juni 2018 is er een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst voor alle medewerkers van de Nederlandse Universiteiten afgesloten. Deze cao loopt van 1 juli 2017 tot en met 31 december 2019. Maar welke nieuwe afspraken staan er eigenlijk in?

Loonsverhoging?

Zeker! Per 1 februari 2019 worden de salarissen met 2,6 procent verhoogd. En dat is niet alles, want per 1 mei 2018 werden de salarissen al met 2,0 procent verhoogd. Omdat de cao pas definitief werd gemaakt op 30 juni 2018, kon de salarisverhoging van 2,0 procent pas later worden doorgevoerd. Hij werd verrekend met het salaris van afgelopen september. Alle medewerkers kregen toen ook een eenmalige bonus van bruto 0,6 procent over het jaarsalaris. Om deze bonus te ontvangen moest je wel op 1 mei 2018 in dienst van de VU of een andere universiteit, zijn.

Een belangrijke afspraak uit de cao gaat over 'een leven lang leren' voor het ondersteunend personeel.

Dat klopt. In de cao staan afspraken over mobiliteit en duurzame inzetbaarheid. Duurzame inzetbaarheid is een breed begrip waarmee wordt bedoeld dat medewerkers gezond en gelukkig naar hun werk blijven gaan. Dat ze meegroeien met de ontwikkelingen van het bedrijf en van de arbeidsmarkt en dat ze geschikt blijven voor hun functie. Mobiliteit sluit daar nauw op aan. Het gaat over hoe 'beweeglijk' de medewerkers zijn om binnen de arbeidsmarkt te veranderen van bijvoorbeeld functie of werkgever. De cao zegt dat het nu belangrijker dan ooit is om goed te blijven in je werk. Technologische, maatschappelijke en

vakinhoudelijke ontwikkelingen volgen zich in rap tempo op. Om daarop te anticiperen is er een bepaalde werkcultuur nodig. Voor zowel leidinggevend als medewerkers moet het vanzelfsprekend zijn om je te blijven ontwikkelen en in beweging blijven.

Oké. Maar welke afspraken zijn daar dan over gemaakt?

Alle medewerkers met een ondersteunende functie en een vast contract gaan voortaan een functie aan voor een vastgestelde periode van vier tot zes jaar. Want, zo meldt de cao, als er grenzen worden gesteld aan de uitoefeningsduur van een functie, worden duurzame inzetbaarheid en mobiliteit blijvend vergroot.

Zo groeit namelijk het collectieve bewustzijn dat het normaal of zelfs noodzakelijk is om jezelf te blijven ontwikkelen en je werk met plezier en in goede gezondheid te blijven doen. Aan het einde van de afgesproken periode vindt er een evaluatie plaats. Is het tijd voor een stap naar een hogere functie of past de medewerker nog goed in zijn huidige functie? Zowel de medewerker als de werkgever is hier verantwoordelijk voor. Samen kijken ze of de medewerker klaar is voor een volgende stap binnen of misschien wel buiten de universiteit. In de tussentijd is het de bedoeling dat de medewerker zelf initiatieven neemt om zichzelf te blijven ontwikkelen. Binnen de VU zijn daar al meerdere mogelijkheden voor. Kijk bijvoorbeeld eens op VUnet >

perspectieven en werkzekerheid te creëren. Vaak hebben postdoctorzoekers en junior docenten een tijdelijk dienstverband. Pas-afgestudeerden vervullen regelmatig de functie van junior docent. Het getuigt van goed werkgeverschap om een deel van deze junior docenten meer werkzekerheid en loopbaanperspectieven te bieden op de arbeidsmarkt, zo schrijven de cao-partijen. Onder meer door ze een eenmalig lang(er)durend dienstverband voor bepaalde tijd aan te bieden, bijvoorbeeld van vier of zes jaar. Het is ook de bedoeling dat de junior docent een professionaliseringstraject doorloopt. Ook dat vergroot namelijk de duurzame inzetbaarheid en kansen op de arbeidsmarkt. De VU heeft een deel van deze afspraken al eerder ingezet als gevolg van afspraken uit de vorige cao. In 2016 is de faculteit der Bètawetenschappen gestart met een pilot om de rol van de junior docenten verder te verbeteren. In die pilot werkten de junior docenten samen aan hun didactische, persoonlijke en innovatieve competenties. Ook bouwden ze een portfolio op in de context van het onderwijs, onder meer over het behalen van de Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO). Een BKO is een bewijs van didactische bekwaamheid voor het ontwerpen en geven van universitair onderwijs. Sinds afgelopen september is de pilot uitgebreid naar de hele VU en zijn er een 20-tal junior docenten gestart met het professionaliserings-traject.

En welke afspraken zijn er voor de postdocs gemaakt?

Voor postdocs is het vooruitzicht op een vaste baan in de wetenschap ook niet vanzelfsprekend. De cao-partijen hebben afgesproken dat er met postdocs, na afloop van een tijdelijk dienstverband, afspraken gemaakt kunnen worden die de werkzekerheid en carrièreperspectieven op de lange termijn ten goede zullen komen. Als het voor de werkgever wenselijk is, kan direct aansluitend ook een vast dienstverband aangeboden worden, gekoppeld aan een lopend of nieuw onderzoeksproject. Ook spreken de partijen af om onderzoek te doen naar verbeteringen van de aansluiting tussen een postdoc-periode en de externe arbeidsmarkt. Vragen in dit onderzoek zijn onder meer: Welke afspraken in de cao om meer carrière-

Hoe bieden we die ontwikkelmogelijkheden? En hoe creëren we tijdige doorstroming zodat de aansluiting met de arbeidsmarkt optimaal is?

Wat zegt de cao over duurzame inzetbaarheid?

De cao-partijen hebben ook afspraken gemaakt rondom werkdruk en duurzame inzetbaarheid. Alle universiteiten hebben een plan van aanpak voor vermindering van de werkdruk opgesteld. Dat plan wordt gedurende de looptijd van deze cao geïmplementeerd en uitgevoerd. Verder is het Vitaliteitspact een van de maatregelen om duurzame inzetbaarheid bij medewerkers te faciliteren.

Wat houdt het Vitaliteitspact dan precies in?

De regeling biedt een bepaalde groep medewerkers de mogelijkheid om vanaf vijf jaar voor de voor hen geldende AOW-gerechtigde leeftijd minder te gaan werken. Een voltijdse medewerker kan 0,2 of 0,4 fte minder gaan werken. De medewerker behoudt 85 procent van zijn of haar oorspronkelijke salaris bij 0,2 fte minder werken en 70 procent bij 0,4 fte. De pensioenopbouw blijft gebaseerd op de werktijd die bestond voordat de medewerker is gaan deelnemen. Verder doet de deelnemer afstand van bijna alle bovenwettelijke vakantie-uren en behoudt hij of zij een vakantie-aanspraak van 4 maal de nieuwe arbeidsduur per week. Ook deeltijders kunnen gebruik maken van het Vitaliteitspact op voorwaarde dat het resterend aantal te werken uren door de deelname niet minder gaat bedragen dan 16 uur per week. Het Vitaliteitspact is een pilot en wordt voor 1 juli 2020 geëvalueerd. Meer informatie is te vinden op VUnet > Serviceplein > Personeelszaken > Verlof > Vitaliteitspact.

Meer weten? Of de complete cao lezen?

Kijk op VUnet > Serviceplein > Arbeidsovereenkomst > cao

Redactie Personeelspagina > HRMAM
Tekst > ANOUK BERTCHT Vormgeving > HAAGSBLAUW
Reageren > PP@VU.NL

Serviceplein > Opleiding & Ontwikkeling. Het is de taak van de werkgever om het ontwikkelproces te faciliteren. Dat wil bijvoorbeeld zeggen dat de VU haar medewerkers ondersteunt bij de opzet en uitvoering van een ontwikkeltraject en een bijpassend aanbod beschikbaar stelt. Voor medewerkers geldt weer dat werken aan je eigen ontwikkeling niet vrijblijvend is. Het is onderdeel van je functioneren en daarom vanzelfsprekend dat ontwikkeling deel uit maakt van de beoordelingscriteria.

Hoe zit het eigenlijk met het wetenschappelijk personeel?

Ook voor junior docenten en postdocs staan er afspraken in de cao om meer carrière-

Cabaret/muziek

Mylou Frencken

Cultuur-centrum Griffioen

Zinloos Zuchten

Donderdag 20 december
Aanvang 20.30 uur
Toegang: € 11,- (studenten)
€ 3,- (medewerkers-voorstelling met eten)
griffioen.vu.nl

Zangeres en cabaretière Mylou Frencken is bij het grote publiek minder bekend, maar ze heeft wel bekende fans: ‘Meesterlijke liedjes. Ik lach me dood’, schreef Brigitte Kaandorp. ‘Poëzie en engagement. Gaat haar zien’, aldus Erik van Muiswinkel. ‘Ze heeft het zeldzame talent om leed grappig te verwoorden’, vond Leoni Jansen. In *Zinloos Zuchten* verkent Mylou Frencken het zoetzure sentiment van de saudade. Ze neemt haar publiek mee naar Lissabon en Rio de Janeiro, maar ook naar de studeerkamer van haar vader waar zij al jong luisterde naar zangers en zangeressen als Caetano Veloso en Elis Regina. Daar begon het genieten van vergeefs verlangen. Met tedere liedjes, ontroerende verhalen en haar humoristische zelf brengt Mylou Frencken het ongrijpbare geluk binnen handbereik. De ideale voorstelling om het jaar met je VU-collega’s af te sluiten.

Dick Roodenburg
publiciteitsmedewerker Griffioen

Restaurant

Kauffmann

SFEER Gezellig, dit kleine tentje in de Baarsjes. Er is een prettig terras, maar binnen kun je net zo goed een beetje naar de mensen kijken op straat. Dat ontspant. Er is ook een filiaal op de Sumatrastraat in de Indische buurt.
ETEN Ze serveren falafel en bier. Gelukkig zijn er wel uiteenlopende soorten falafel. Er is ook genoeg voor vega’s, waaronder originele combinaties van mango met ananas. Wij bestellen de groentefalafel met merquez en een broodje met halloumi (ongerijsche Cypriotische geitenkaas) en salade. Het broodje is lekkerder dan de salade. De aardappelfrietjes erbij zijn heerlijk zoet. Cheesecake als toetje smaakt prima.
BEDIENING Erg vriendelijk, maar door de drukte moeten we wat langer wachten op onze bestelling.
TIP De zoete aardappelfrietjes en het broodje met halloumi.
AANRADER Zeker.
PRIJS We eten en drinken voor minder dan 50 euro. En dat voor falafel, speciaalbiertje, friet, broodje, salade, cheesecake en cappuccino. Niet gek.

Kauffmann
Reinier Claeszenstraat 4B
barkauffmann.nl

Milou Madsen, geneeskundestudent

Wil je ook GRATIS UIT ETEN,
in ruil voor een restaurantrecensie?
Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

Uilensteders

Ik voel me op mijn gemak in ons bandje

Josje Romeijn

21

Tweedejaars biomedische wetenschappen

Rode flat

“Mijn ouders en zussen zijn allemaal professionele muzikanten. Ik ben een beetje de nerd van de familie. Ik studeer biomedische wetenschappen, hiervoor zelfs een jaartje wiskunde.

Op mijn dertiende stapte ik van de saxofoon naar het drumstel over. Dan ben je al te laat om later nog naar het conservatorium te kunnen, dacht ik. Omdat mijn techniek niet goed genoeg was, speelde ik tijdens mijn middelbare schooltijd gewoon wat ik leuk vond. Het was ook wel frustrerend: ik hoorde de muziek in mijn hoofd, maar kon het niet spelen.

De drempel om met anderen te spelen was daarom megahoo. Daar was ik te verlegen voor. Drie jaar geleden vond ik een drumleraar. Die heeft me goed geholpen om op het niveau te komen waar ik wilde zijn. Toen hij een andere baan kreeg, zocht ik toch maar een bandje. Die heb ik via een oproepje gevonden. Een *random* groep van mensen met wie het heel erg klikt. Ik voel me op mijn gemak bij hen.”

Door Floor Bal
Foto Peter Valckx

Wil je ook in UILENSTEDERS?
Mail naar redactie.advalvas@vu.nl.

Blabla

Afgelopen weekend wilde ik naar Parijs. De treintickets waren onbetaalbaar en vliegen doe ik liever niet, dus ik ging op zoek naar een blabla-car. De enige beschikbare retourrit was er een met twee vriendinnen. Aangezien ik niet zoveel vrouwelijke vrienden heb en ook nooit echt heb gehad, twijfelde ik even over die zeven uur in de auto. Maar Parijs lonkte, dus ik boekte.

Sanne Pieters
derdejaars sociologie

Het eerste gesprek dat ik met de vrouwen heb, laat ik ze D. en N. noemen, gaat over botox onder je oksels spuiten, zodat je niet meer zweet. “Ik haat zweet”, zegt N. “Vind ik zo vies.” Dit wordt een lange rit, denk ik.

Maar na anderhalf uur keuvelen komt de loonkloof ter sprake. N. is om die reden bij haar werk weggegaan. “Hij geeft er geen reet om”, zegt ze over haar baas, “Ik heb het zo vaak aangekaart. Dan zei hij: als je kinderen wilt, vind je het fijn dat je niet zo veel verantwoordelijkheden hebt. Toen dacht ik: zak er maar in.” D. heeft net bij onderhandelingen voor een nieuwe baan gezegd dat ze vindt dat ze op basis van ervaring en opleidingsniveau meer zou moeten

verdiene dan haar is aangeboden. “Daar schrokken ze echt van”, zegt ze. “Ze zeiden: dat zijn we niet van vrouwen gewend.”

De zeven uur vliegen voorbij. Op Gare du Nord zetten ze me af. “Of moeten we je even naar je adres rijden?” vraagt D. “Nee joh”, zeg ik, we kussen elkaar gedag, “ik vind het lopen lekker. Tot zondag!”

De (mannelijke) vriend die ik bezoek heeft beloofd me tegemoet te lopen op de lange Rue du Faubourg Saint-Denis. Ik ben moe van de lange rit, staar een beetje tl-verlichte etalages in. De vriend denkt een leuk grapje uit te halen: hij ziet me aankomen en verstopt zich in een mensenmassa. Als hij me passeert, ik nog steeds starend naar die winkelramen, knijpt hij in het voorbijgaan in mijn kont.

Ik voel iemand knijpen en één gedachte schiet door me heen: negeren. Dus ik loop door. Door deze flauwe reactie laat de vriend zich niet uit het veld slaan. Hij haalt hetzelfde grapje uit, dit keer door me van achter te besluipen en met allebei zijn handen mijn kont goed vast te grijpen en zich tegen me aan te drukken. Ik word misselijk, de gedachte dat ik word aangevallen, flitst door me heen. Ik moet om hulp

roepen, ik draai me om en ik zie hem: mijn grijnzende vriend die zich van geen kwaad bewust is. “Had je niet door dat er iemand aan je zat?” vraagt hij, stralend om zijn eigen grapje. “Jawel”, zeg ik, “maar als dat gebeurt, negeer ik het altijd.”

Twee dagen later ontmoet ik de blabla-vrouwen weer op Gare du Nord. Ik haal het incident met mijn vriend aan. Ongelooflijk, vindt D., dat je het in je hoofd haalt om een vrouw alleen 's avonds laat in een stad die ze niet kent op een straat die bekendstaat als gevaarlijk voor de grap op een manier te benaderen die als zo bedreigend kan worden ervaren en je je van geen kwaad bewust bent.

Terwijl we ervaringen delen en naar elkaar luisteren, voel ik me heel fijn en veilig in die kleine grijze auto. We luisteren naar *Survivor* van Destiny's Child. Terwijl ik meezing, neem ik me voor meer te investeren in mijn vrouwenvriendschappen.

Ter hoogte van België worden we ingehaald door een busje. De mannen in het busje toeteren, maken likgebaren door de ramen heen, roepen iets. “Negeren, jongens”, zegt D. Dat had ze niet hoeven zeggen. We zijn niet anders gewend.

ILLUSTRATIE **Dido Drachman**
masterstudent
beeldverhaal,
Sint Lucas, Brussel